

THESES

HISTORICO-THEOLOGICI ARGUMENTI,

QUAS

STIPENDIARIORUM AD ACADEMIAM
IMPERIALEM ABOËNSEM

EXERCITATIONI INSERVITURAS,
VENIA MAX. VENER. FACULT. THEOL.

PUBLICICE PROPONIT

ERICUS GABRIEL MELARTIN,

PHIL. DOCT. THEOL. PROF. P. O., IMP. ORD. DE SITA ANNA

IN II CLASSE EQUES ATQUE H. A. INSPECTOR

STIPENDIARIORUM,

RESPONDENTE

NICOLAO ABRAHAMO GYLDÉN,

Stipendiario Publico, Wiburg.

In Audit. Philos. die XXIX Novembris MDCCCXXIII

horis a. m. convectis.

A BOË, Typis FRENCKELLIORUM,

F.

Thesis I.

Quisquis aciem mentis ad explorandum verum adnitens, in perscrutandam internam structuram & concatenationem trium sibi invicem consimilium Evangeliorum, quæ primum in Canone Novi Foederis occupant locum, intenderit; eundem varia perstrictum arripiant phaenomena rerumque momenta, quæ cum communi, fidei Traditionis Ecclesiasticæ superstructa, de origine sacrorum horum scriptorum opinione, componi aut conciliari vix posse, merito suspicabitur.

Thes. II.

Hinc neque mirari convenit, Interpretes recentiores, tantum non omnes, in diversas divagatos vias, varias excogitasse hypotheses, quibus partim obtinentem in laudatis tribus Evangeliiis, universim consideratis, exquisitissimam, respectu & materiei & formæ, convenientiam atque affinitatem, partim obtinentem hinc illinc notabilem utroque respectu discrepantiam, sufficienter aut saltem probabiliter explicare conarentur.

Thes. III.

Quæ quidem hypotheses, diversa ceteroquin forma varioque ambitu expositæ, in tres fere describi possunt ordines: nimirum, aut Evangelistas, in consignandis commentariis suis alium alii subsequutos, scriptis antecessorum usos atque adjuutos fuisse, aut eosdem e communibus hausisse fontibus, adferutum fuit; quos denique fontes nonnulli in diegesibus ore atque sermone propagatis, alii in adnotationibus litteris mandatis quærentes, ad similitudinem veri, quam fieri possit proxime, accessisse sibi visi sunt.

Thes. IV.

Quod igitur ad primum adinet hypothesium genus, plures eodem continentur explicandi rationes, opinionum atque conjecturarum modificationes, quarum Interpretes plus minusve prospero usi succesu, magis minusve altifono excepti applausu, fecere periculum. In quibus adornandis utcunque insignem merito admirari oporteat, partim industriæ ac eruditionis copiam, partim sagacitatis atque ingenii acumen, nemini tamen contigisse deprehendes, quod scilicet contingere non po-

potuit, ut quæ circa structuram, nexum & conformationem narrationum Evangelicarum observentur phænomena, omnia plene exhaurire ac sufficienter explicare valeret. Sive enim cum *Grotio*, *Millio*, *Wetsteinio*, *Townsonio*, *Hugio*, aliisque posueris, Matthæum Evangelistam (prout antiquissima urget traditio ecclesiastica, suffragio eadem confirmata *Augustini*, *Marcum* pedisequum & breviatorem Matthæi adherentis), suum, quod in Codice N. F. habemus, Evangelium primum litteris mandasse, postque eum, Marcum scripto ipsius usum, atque ultimum Lucam, voluminibus amborum adjutum, suos congesisse commentarios; sive cum *Owenio*, *Strothio*, *Griesbachio*, *Ammonio*, *Paulo*, cet., Matthæum reliquorum antesignanum subsequutum in scribendo Lucam, & ultimo demum loco Marcum, e collatis priorum exemplaribus suum carptim perscripsisse putaveris; sive cum *Storrjo*, Matthæum pariter ac Lucam, Evangelio Marci, ceteris scilicet priori, ductos telam referendorum pertexuisse autumaveris; sive cum *Büschingio*, *Evansonio*, *Vogelio*, cet. Lucam primo loco, ejusque Evangelio instructos deinceps Matthæum Marcumque ad scribendum accessisse judicaveris; sive quemcunque alium tibi finxeris ordinem, quo Scriptores laudati, alius post alium, vestigiis antecessorum insistentes, suos composuisse videantur libellos; difficultatibus omnifariam gravissimis, e penitiori monumentorum istorum, qualia jam exstant, collatione ac perscrutatione enatis, temet adeo senties implicitum atque circuminctum, ut de expediendo, quo tutus procedas, itinere omnino desperandum esse, perspectum tibi reddatur atque persvasum.

Thef. V.

Alteram enodandæ quæstionis rationem sequuti *Eckermann* & præsertim *Gieseler*, probabile reddere studuerunt, evenisse circa ipsa primordia Ecclesiæ Christianæ, Hierosolymis scilicet efflorescentis, cum frequentissimi, uti credere fas est, de memorabilibus Salvatoris factis dictisque sererentur sermones, ut ex institutis atque piissimo mentis sensu depromptis colloctionibus, tamquam e sparsis seminibus, exoriretur sensimque adstrueretur definitus quidam narrationum religiosarum cyclus, donec iisdem identidem repetitis constans adhæsisset exponendi forma,

ma, adeo ut quæ de eventibus mirabilibus effatisque maxime insignibus, recenti adhuc multorum testium memoria servatis in medium proferrentur, ea vel iisdem vel parum discrepantibus verbis expressa, atque in seriem quandam narratorum redacta & disposita, Evangelium primitivum ore & auditione formatum constituerent, quod a diversis licet Scriptoribus deinceps litteris mandatum, originarium tamen genium & colorem tueretur; unde ea quæ in tribus prioribus Evangeliiis catholicis etiamnum observatur convenientia atque harmonia, derivanda sit. Enimvero neque hac, utcumque ingeniosa hypothesi, rem de qua quæritur, ad liquidum perducere posse, facile est ad videndum; quare eandem peritis harum eum arbitris parum probatam fuisse, non est quod mireris.

Thef. VI.

Ad tertium denique hypothesium genus pertinent adserciones atque argumentationes Interpretum, qui & ipsi e communibus, iisdem autem scripto consignatis fontibus promanasse Evangelistarum commentationes, ostendere admisi sunt. Cujus pervasionis vestigia obscuriora jam in *Epiphanio*, clarius autem expressa apud *Johannem Clericum* primum occurrunt, suspicantem scilicet, originem duxisse Evangelia e *commentariis eorum, qui varios Christi sermones audierant, aut actorum ejus testes fuerant, eaque, ne oblivioni mandarentur, illico scriptis mandarant.* Eandem ulterius persequuti viam Interpretum recentiorum haud pauci, quæstione accuratius instituta ac definita, eo pervenerunt, ut sibi persuaderent, exigentibus rationibus, cum primitivæ Ecclesiæ Christianæ, tum præsertim primorum Evangelii præconum, factum esse, ut ad ductum Ideæ de Messia, quam adumbratam exhibuerat Christologia Judæorum, e locupletissima eventuum, factorum dictorumque memorabilium copia, quorum memoriam venerabundis pectoribus reconditam colebant Apostoli, confociatis horum consiliis, ea primum, per summa quasi capita eundo, decerpta & rudi calamo exarata in codicem referrentur, quæ demonstrandæ atque firmandæ fidei de Jesu Messia maxime idonea & suffectura intellexissent, quo typum seu normam proponendorum constituerent atque exhiberent. Ita exortam originariam memorandorum Syllogen — Archetypum Evangeliorum (Urevangelium) appellare siveverunt — continuasse stamina, quibus nexi deinde uberioris atque expositiores Evangelistarum commentarii, indicia natalium adhucdum residua & dignoscenda adservent, — Hanc a *Herdero, Eichhornio, Marshio, Gratzio, Bertholdio*, cet. propositam varioque argumentationum apparatu exornatam hypothesin, & ipsam haud exiguis premi difficultatibus; ceteris tamen, quoad hæcenus judicare licet, palmam præripere, non est dissimulandum,